

Conferentie Kinderschapsvorming 25 oktober 2007 - over de sociale agenda van de kinderopvang-

Kinderopvang heeft een economische, een pedagogische en een sociaal-maatschappelijke functie. Tijdens een conferentie op 25 oktober 2007 in het Museon in den Haag stond de vraag centraal op welke manier we vorm kunnen geven aan de sociaal-maatschappelijke functie van kinderopvang (en andere vormen van begeleiding van jonge kinderen). Dit wordt kinderschapsvorming genoemd, als (beetje gekunstelde) variant op de term 'burgerschapsvorming'.

De conferentie was een initiatief van de Bernard van Leer Foundation (zie onder) en werd, samen met DECET en de nieuwe stichting Childcare International, georganiseerd in het kader van het thema 'Social inclusion and respect for diversity',

Kerngedachte

De sociaal-maatschappelijke functie van de kinderopvang houdt in dat kinderopvang sociale integratie en democratisch burgerschap bevordert. Het gaat over hoe kinderen vertrouwd kunnen raken met de democratische samenleving en met de democratische waarden die daarin spelen, zoals verantwoordelijkheid nemen, respect voor de ander, rekening houden met iedereen, initiatief nemen, besluiten nemen op een democratische manier, conflicten op een democratische manier oplossen, etc.

In de kinderopvang gebeurt democratisch opvoeden binnen een professionele setting in de kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en bij gastouders. Kinderen leren daarin o.a. om te gaan met diversiteit en hoe te leven in een multiculturele samenleving. De praktijk van de kinderopvang is feitelijk een vorm van een democratische praktijk

Aandacht voor kinderschapsvorming sluit aan bij de voornemens van de staatssecretaris voor de Harmonisatie van opvangvoorzieningen voor 0-4 jarigen. Hiermee wil de overheid immers segregatie tegengaan, d.w.z. voorkomen van 'witte kinderdagverblijven' en 'zwarte peuterspeelzalen' en voorkomen dat kinderen van werkende ouders en niet werkende ouders gescheiden opgroeien. De kinderopvang zou daarom vooral een ontmoetingsplaats moeten zijn waar aandacht is voor

- gelijkwaardigheid,
- ruimte voor iedereen om mee te doen,
- respect voor ieders identiteit,
- diversiteit,

en waar het motto is: iedereen telt mee.

Sprekers

Trude Maas van de Bernard van Leer Foundation

- In de kinderopvang is de laatste jaren het accent teveel gelegd op de economische functie.
- Leg in de kinderopvang meer het accent op 'kansen op ontwikkeling' dan op 'opvangen'.
- Kansen op ontwikkeling is ook kansen voor kinderschapsvorming
- ('Opvang' is een onhandige term voor de kinderopvang, 'opvangen' veronderstelt dat het kind valt of dreigt te vallen.)

OCW

Een ambtenaar van het ministerie van OCW verving de beloofde Sharon Dijksma en gaf een toelichting op kabinetsbeleid:

- Kinderen moeten opgroeien als deel van een gemeenschap.
- Leer kinderen oog te hebben voor al datgene wat ons verbindt.
- Kinderopvang moet ouders ondersteunen tijdens 'het spitsuur' van het leven
- Harmonisatie van alle voorschoolse voorzieningen moet de segregatie verminderen: meer aandacht voor taalontwikkeling voor alle kinderen, een kader voor kwaliteitseisen (opleidingen), gelijktrekken openingstijden.
- Meer aandacht voor VVE; streven is dat minimaal 70% van alle kinderen profiteert van VVE; het ministerie zal het budget voor VVE verhogen; gemeenten hebben en houden de regie t.a.v. VVE.
- Voorzieningen voor 0-4 jarigen moeten aansluiten bij CJG's; via CJG's risico's opsporen, drempel daarom laag houden, (consultatiebureau?)

De zaal reageerde kritisch. De meeste aanwezigen uit de kinderopvang willen geen eenzijdig accent op taalontwikkeling, en veel VVE-programma's gaan vooral daarover.

Micha de Winter, hoogleraar pedagogiek aan de Universiteit van Utrecht

De Winter is degene die op scholen in Utrecht bezig is met (onderzoeks)projecten waarin kinderen leren participeren en verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Zijn hypothese is dat een te groot accent op individuele benadering van kinderen er toe heeft geleid dat kinderen heel weinig verbondenheid voelen met de omgeving.

Hij ging in op democratisch opvoeden in een professionele setting, diversiteit en leren leven in een multiculturele samenleving. Opvoeding in de achterliggende jaren was vooral individueel gericht met accent op normen en waarden. Ook in de pedagogische beleidsplannen van kinderopvangorganisaties zie je dit terug, er is veel aandacht voor individuele ontwikkeling.

De Winter wijst erop dat het beoogde effect van elektronische kinddossiers (EKD's) van Rouvoet een illusie is, omdat dat een interventie is in de 'omgeving' van het kind en daarmee pleeg je een interventie op het verkeerde niveau.

De ochtend sloot af met een debat over de vraag: Welke rol kan kinderopvang spelen m.b.t. sociale integratie?

Peter Moss van het Institute of Education, University of London. Zijn verhaal ging over Early childhood education as a democratic practice. Hij onderzoekt daarbij drie thema's: Vision/image, Practice en Conditions.

In zijn visie is kinderopvang een 'publiek domein' en behalve een plaats voor samenwerking, het genereren van kennis en het doen van onderzoek ook een culturele ruimte en een plaats waar solidariteit en democratie op een directe manier vorm krijgt.

Hij gaf een voorbeeld van het Mozaïekproject waar kinderen bijvoorbeeld ook meedenken over nieuwe gebouwen voor de opvang.

Tafeldiscussies

In de middag waren er verder 5 tafeldiscussies.

Een tafel sprak over de pedagogische praktijk op dit punt. Mij was gevraagd om voor deze discussietafel een korte inleiding te houden over hoe wij als kinderopvangorganisatie in de praktijk met dit onderwerp omgaan. Ik heb daarvoor een aantal punten uit ons pedagogisch beleid toegelicht en geïllustreerd met voorbeelden uit de pedagogische profielen. Daaruit kwam naar voren dat we al veel op dit gebied hebben verwerkt in onze werkwijze, maar we benoemen het niet als 'kindschapsvorming'. Dit is ook bij veel andere organisaties zo.

Daarnaast heb ik verteld over onze Kinderraad.

Opvallende zaken in de discussie die volgde:

- Je moet eerst met elkaar bepalen of je van 'leren omgaan met democratie' een item wilt maken in je beleid.
- Voorleven is zo enorm belangrijk, je moet doen wat je zegt belangrijk te vinden (congruent zijn)
- Een voorbeeld van een van de deelnemers: we zeggen dat we het belangrijk vinden dat kinderen leren om mee verantwoordelijkheid te nemen, maar hoe vaak zeggen we niet: 'wie wil er meer naar buiten?' , om vervolgens te roepen (als een mededeling): we gaan naar buiten!" . Met andere woorden: democratie kost tijd!

Ans Vermeulen / 12 november '07

De Bernard van Leer Foundation bestaat sinds 1949 en is opgericht door Bernard van Leer, een Nederlandse industrieel. Deze internationale organisatie ontwikkelt en ondersteunt programma's die een positieve verandering brengen voor kinderen die opgroeien in sociaal-economisch gezien moeilijke omstandigheden. Daarbij hanteert ze een holistische visie: kinderen hebben zorg nodig op zowel psychisch, sociaal, emotioneel, intellectueel, cultureel en spiritueel gebied. Sinds kort zijn de activiteiten van de Bernard van Leer Foundation verdeeld over drie thema's. *Zie ook* <http://www.bernardvanleer.org/>. De Bernard van Leer Foundation vraagt aandacht voor het recht van jonge kinderen om op te groeien in een omgeving met gelijke kansen en rechten voor iedereen. Een respectvolle omgeving heeft namelijk een positief effect op de samenleving, is de overtuiging van de

Foundation. De stichting werkt actief samen met diverse partners in Nederland op het terrein van pedagogiek en kinderopvang, o.a. met DECET.

DECET-netwerk

DECET staat voor Diversity in Early Childhood Education and Training. Dit netwerk bestaat uit een groep trainers, ontwikkelaars en onderzoekers uit tien Europese landen. Het netwerk wil de kennis, de vaardigheden en de houding van professionals versterken en kinderen en volwassenen in staat stellen samen te werken aan kinderopvang- en voorschoolse voorzieningen waarin iedereen het gevoel heeft dat hij erbij hoort, ervaart dat alle aspecten van zijn identiteit gewaardeerd worden, van elkaar kan leren over culturele en andere grenzen heen, kan participeren als actieve burger, bewust omgaat met vooroordelen via een open communicatie en leergierigheid/nieuwsgierigheid en samenwerkt om institutionele vormen van vooroordelen en discriminatie te bestrijden.

Zie ook <http://www.decet.org/>